

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

79. An in articulo mortis teneatur quis confiteri per interpretem? Et quid pro adimplendo praecepto annuae confessionis? Et quid est dicendum, quando poenitens existens in peccato mortali habet ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

De Sacram. Pœnit. Ref. LXXVIII. &c. 139

si uno dieſſe ſus peccados eſcritos, y ſe confeſſaſſe dellos en preſencia del ſacerdote, podria ſer abſuelto, ſi lo hizieſſe ſin cauſa, ſeria grave peccado venial, por que ſe apartare del uſo comun de la Ygleſia, mas ſi lo hizieſſe con cauſa razonable, no ſeria peccado.] Et hoc ultimum concedunt etiam Coninch, & Fagundez ubi ſupra. Molſeſius in ſumma tom. 1. tract. 7. cap. 11. num. 9. & Vaſq. in 3. part. tom. 4. q. 91. art. 4. dub. 4. num. 7. quidquid aſſerit Syluius I.C. Unde ſi quis magnum pudorem ſentiret, ſi proprio ore peccata confeſſeretur, non peccaret mortaliter, ſi per ſcriptum confeſſeretur preſente Sacerdote, quia conſuetudo proprio ore conſitendi non obligat tam graviter in hoc caſu, ut etiam præter DD. citatos, docet Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 6. cap. 6. num. 3. ubi ponit alium caſum in praxi facile occurrentem, nempe, quod, ſi agrotus, per gutturis angorem confeſſeri abſolute quidem voce poſſit, ſed vix, aut ægre, compellendus non erit, ſi peccata ſcribere facile poſſit, voce confeſſionem facere.

RESOL. LXXVIII.

An in articulo mortis teneatur confeſſeri per interpretem, ſi quis alio modo non poteſt?
 Et quid præ adimplendo præcepto annue confeſſionis?
 Et difficultas eſt, quando quis in articulo mortis dubitat de ſua contritione, an tunc teneatur confeſſeri per interpretem omnia peccata mortalia? vel in tali caſu, an poſſit confeſſeri aliqua peccata venialia, & generatim omnia mortalia, dicendo ſe confeſſeri alia omnia peccata, quibus Deum offenderit?
 Et an in tali caſu interpres teneatur ad ſigillum?
 Ex part. 3. tract. 4. Refol. 128. alias 129.

§. 1. Dico primò, quod præcepto Eccleſiaſtica nemo tenetur ad conſitendum per interpretem, quia hæc aliquo modo publica confeſſio eſt, quam Eccleſia percipere non ſolet, & idè in Concilio Lateranenſi dicitur; Omnia ſua ſola peccata confeſſeatur proprio Sacerdote, & ita docent DD. quos citant, & ſequuntur Turrianus de pœnit. queſt. 9. art. 2. diſput. 32. dub. 1. Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 6. cap. 6. num. 5. Fagundez præc. 2. lib. 2. cap. 6. num. 6. Villalobos in ſum. tom. 1. tract. 9. diſſic. 32. n. 3. Joan. de la Cruz in direct. conſcient. part. 2. de Sacram. pœnit. q. 3. dub. 7. concl. 1. Filiucius tom. 1. tract. 7. c. 3. n. 62. & alij, quos citat Sancius in ſelectis diſſ. 32. n. 8.

2. Dico ſecundò contra Turrianum ubi ſupra, & Suarez tom. 4. diſp. 36. ſect. 6. quod in articulo mortis, ſi pœnitens habet probabilem exiſtimationem de ſua contritione, non tenetur confeſſeri per interpretem; quia tunc confeſſio non videtur moraliter neceſſaria ad ſalutem, nec Deus videtur obligare cum tanto onere, & quia talis confeſſionis modus de ſe eſt publicus. Ergo, &c. Si autem probabiliter dubitet de ſua contritione, tunc ex charitate tenetur confeſſeri per interpretem, ne ſe exponat periculo damnationis, quia cum abſolute teneatur Deo ſatisfacere, meritò in caſu dubio obligatur. Ita DD. citati, quæ aded vera exiſtimo, ut patet cum Vaſquez in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 4. dub. 3. num. 6. quod ſi talis confeſſus ſit omnia peccata, & poſtea nullum commiſiſſet mortale, licet tamen poſtea alicuius, quod prætermiſit propter obligationem, non tenetur articulo mortis confeſſeri per interpretem, quamvis tenebatur

confeſſeri, ſi poſſet ſecretò ſoli Confefſori, quia de tali peccato per confeſſionem factam fuerat indirectè abſolutus.

3. Sed difficultas eſt, quando quis in articulo mortis dubitat de ſua contritione, an teneatur confeſſeri per interpretem omnia peccata mortalia? Ad hoc ita reſpondet Nugnus in addit. ad 3. part. q. 9. art. 3. diſſic. 2. ad arg. 1. Videtur mihi (ſalvo meliori iudicio) quod poterit talis pœnitens tacere peccata maioris infamie. Ita Nugnus, & poſt illum Fagundez præc. 2. lib. 1. cap. 6. n. 8. Suarez in 3. p. tom. 4. diſp. 26. ſect. 6. num. 5. Henriquez lib. 4. c. 4. num. 4. Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 6. cap. 6. num. 5. Et ratio eſt, quia in tali caſu non tenetur facere confeſſionem materialiter integram, ſed formaliter.

4. At plus addit Coninch. de Sacram. diſp. 5. dub. 10. num. 7. quia in rigore putat aliquem in tali caſu poſſe confeſſeri aliqua peccata venialia, & generatim omnia mortalia, dicendo ſe confeſſeri alia omnia peccata, quibus Deum offenderit. Ita Coninch, quem poſtea ſequitur Molſeſius in ſumma, tom. 1. tract. 7. cap. 11. num. 12. licet conſulendum ſit, ut tali caſu moribundus omnia peccata confeſſeatur, quia interpres tenetur ſervare ſigillum, ut omnes communiter tenent, contra Caictanum, Victoriam, & Sotum, quos citat, & ſequitur Joan. de la Cruz in direct. part. 2. de Sacram. Confeſſ. q. 3. dub. 7. concl. 1. Sed ſi aliquis vellet confeſſeri aliqua venialia, & mortalia in genere, confeſſio eſſet valida, quia opinio Coninch, & Molſeſij eſt probabilis.

RESOL. LXXIX.

An in articulo mortis teneatur quis confeſſeri per interpretem?
 Et quid præ adimplendo præcepto annue confeſſionis?
 Et quid dicendum, quando pœnitens exiſtens in peccato mortali habet probabilem exiſtimationem de ſua contritione, & eſt in articulo mortis?
 Et quid maximè, ſi dubitatur de ſua contritione, an tunc teneatur confeſſeri per interpretes, ne ſe exponat periculo æternæ damnationis?
 Et in dicto caſu, an poſſit pœnitens ea peccata confeſſeri, quæ cum minori infamia explicare poteſt, tacitis iis, ex quibus notabilis infamia ſibi, vel alteri ſequi poteſt? Ex part. 5. tract. 3. Refol. 72.

§. 1. Negativam ſententiam docet Vaſquez in 3. p. tom. 4. q. 99. art. 4. dub. 3. Coninch de Sacram. diſp. 8. dub. 10. num. 75. & alij. Probatur hoc §. 1. in ex cap. omnis utriusque ſexus, de pœnit. & remiſſ. ubi dicitur: Omnis fidelis utriusque ſexus, &c. teneatur ſolus confeſſeri ſua peccata proprio Sacerdote, ubi illa particula ſolus fatiſ indicat neminem teneri per interpretem confeſſeri, ut ex Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 1. ubi dicitur neminem teneri confeſſeri niſi ſecretò apud ſolum Sacerdotem, & ratio eſt, quia præcepta Eccleſiaſtica non obligant cum tanto onere; & confirmatur, quia ſi ſcirem quod Confefſor uni ſoli meum peccatum eſſet revelaturus, non tenerer ei confeſſeri, ut Doctores communiter aſſerunt, etiamſi ille teneatur ad ſigillum, quando ſibi conſtat quod Sacerdos confeſſionem revelat; ergo eodem modo non tenebor illud confeſſeri, quando vel unus alius præter ipſum Sacerdotem hoc debet audire.

2. Sed aliqui putant in mortis articulo homines obligari

Sup. hoc in Ref. ſeq. §. ult. & in Ref. 1. poſt ſeq. §. Nota vero & infra in tr. 4. Ref. 47. ex doctrina §. ult. ante mediū, verſ. Multi.

Sup. hoc in Refolutio- bus not. præterita, & in eisdem §§.

Sup. hoc in ſia in tr. 8. Ref. 39. & in Ref. 33. §. ult. verſ. Tertio. & in tom. 5. tr. 9. ex Ref. 49. §. ſed quid. prope ſinem, & ex Ref. 83. §. 1. in fine.

Sup. doctrina, & quaſi contenta in hoc §. 1. in Ref. præterita, §. 1. & infra lege doctrinam. §. 1. Ref. 147.

ge doctrina-
nam, Ref. 1.
not. præce-
rite, & ex
Ref. 2. §. ult.
& signatur
in principio
Ref. seq.

obligari ad confessionem per interpretem, quando nullo alio modo potest quis aliquid saltem peccatum immediatè declarare Confessario, quod probatur auctoritate Angelici Magistri D. Thom. in *addit. ad 3. part. q. 9. art. 3. ad 2.* ubi affirmare videtur præceptum contritionis obligare ut medio interprete quis confiteatur, cum aliter non potest, quod in aliquo casu verum esse debet, ne alioqui à tanto doctore recedamus. Canus autem existimat S. Thomam in hoc tantum casu fuisse locutum. Idem docet Sylvester, ex Dominicana familia. Secundò probatur ratione, nam ipsum naturæ lumen, & multo magis gratia, manifestat teneri hominem in articulo mortis diligentiorè suæ salutis curam gerere, posthabito mundano honore, aut alia difficultate: ergo si reus sit culpæ lethalis, tenetur eam confiteri Sacerdoti medio interprete si aliter non possit. Probatur consequentia primò, quia aliter non exiguo damnationis periculo exponetur, nam sine confessione non deletur culpa lethalis, nisi per contritionis actum (saltem si non recipiat aliud Sacramentum,) contritionem autem veram habere valde difficile est, præsertim in articulo mortis, cum ex una parte corporis imbecillitas impedit animi promptitudinem; ex altera timor gehennæ ad attritionem alliciat. Si autem confiteatur, certum est sufficere attritionem, saltem si existimetur contritio, quamvis revera contritio non sit; & ita docet Jacobus Granadus *de Sacramentis in 3. part. contr. 7. tract. 1. disp. 9. sect. 6. num. 28.* ubi citat Suarez, & Canum.

Sup. conten-
to in hoc §.
in Ref. 1.
not. primæ
huius Ref. à
§. 2. usque in
finem dicte
Ref. & infra
in Ref. seq.
in §. Nota
verò, & sec.
& in alio §.
ejus annot.

3. Notandum est tamen etiam stando in prima sententia, quòd si penitens existens in peccato mortali habet probabilem existimationem de sua contritione, nec ex præcepto propriæ charitatis, tenetur in articulo mortis confiteri per interpretem, quia tunc non videtur ea confessio moraliter necessaria ad salutem, nec Deus videtur obligare cum tanto onere, & quia ille modus confessionis de se est publicus: si autem probabiliter dubius est de sua contritione, tunc ex præcepto divino & naturali propriæ charitatis tenetur confiteri per interpretem, ne se exponat periculo æternæ damnationis, quia cum absolutè teneatur Deo satisfacere, meritò in casu dubio obligatur. Potest tamen tunc penitens ea peccata confiteri, quæ cum minori infamia explicare potest, tacitis iis, ex quibus notabilis infamia vel sibi, vel alteri sequi potest, non enim in eo casu tenetur facere confessionem materialiter integram, sed formaliter, & ita docet Fagundez *pr. 2. lib. 1. cap. 6. mon. 8.* Hurtadus *de Sacram. Pœnit. disp. 8. diff. 2. Præpos. in 3. p. q. 4. de confess. dub. 1. num. 68.*

RESOL. LXXX.

An ex divino præcepto quis in articulo mortis teneatur confiteri per interpretem?

Et quid, si non esset securus de sua contritione, sed de ea dubitat?

Et in tali casu, an sufficiat confiteri unum tantum peccatum mortale, & reliqua in genere?

Et an satis sit peccata venialia confiteri?
Et notatur aliquem posse validè per scripturam confiteri Sacerdoti presenti, dando ipsi legendam, & significando se accusare de omnibus illis, qua scripto tradit.

Imò, & cum possit aliter confiteri, nullum est præceptum prohibens talem confessionem.

Sed difficultas est, an penitens teneatur se accusare

de illis peccatis scriptis postquam à Confessario lecta fuerunt, vel sufficiat antea?

Et an, qui non potest aliter, teneatur confiteri per scripturam?

Et an, si Confessarius fuit presens, cum peccatum committeretur à penitente, vel quia audivit, sufficiat penitenti dicere, accuso me de illo peccato, quod vidisti me committentem, vel quod audivisti me commisisse heri, vel nudius tertius? Ex part. 1. 1. tract. 7. & Misc. 7. Resolut. 1.

§. 1. **N**egativè respondi cum communi sententia Doctorum, à qua nominatim contra me discedit Eminentissimus Cardinalis Lugo de *pœnit. disp. 15. sect. 5. à num. 66.* ubi sic ait: Loquendo verò de præcepto divino, licet hoc non obliget ad confitendum peccatum cum gravi detrimento extrinseco, ut tradunt communiter Theologi: non tamen apparet ejusmodi detrimentum sequi ex confessione facta per interpretem fidelem, & prudentem, cui non minus quam ipsi Confessario fidere possit penitens. Suppono enim, interpretem etiam obligatum manere secreto, atque aded totum detrimentum esse, quòd peccata, quæ alias nota esse deberent uni, manifestentur duobus. Hoc autem non esse tanti ponderis, ut excuset ab obligatione divini præcepti probari potest ex aliis casibus, in quibus non obstante ejusmodi detrimento, obligat confessionis præceptum. Ita Lugo, qui postea multa argumenta adducit pro hac sua firmata sententia.

2. Sed puto non esse recedendum à contraria sententia, quam communiter docent DD. & ideo nominatim contra Card. Lugo insurgit novissimè Joan. Pontius *in cur. Theol. disp. 45. q. 6. concl. 3. n. 45.* respondens ad omnia ejus argumenta, & ita me citato tenet novissimè Leander *de Sacram. tom. 1. tr. 5. d. sp. 6. q. 10.*

3. Probatur hæc communis opinio à nostro Paqualigo *in Theol. tom. 2. disp. 82. sect. 7. num. 35.* quia præceptum confessionis nunquam obligat ad confessionem publicam, ut decernit Trident. *sess. 15. cap. 5.* Ergo, nec ad confessionem per interpretem; consequentia probatur. Ex eo quod non adest obligatio ad confessionem publicam, sequitur tantum quod adit ad secretam. Ergo non ad confessionem per interpretem. Consequentia ista probatur, secreta confessio est illa; qua apud solum Sacerdotem manifestantur peccata, ut docet Trident. citat. Ergo non est confessio per interpretem. Confirmatur, Sacramentum penitentia est iudicium, quod exercetur inter Deum & hominem, & Sacerdos intervenit ut gerens vicem Dei. Ergo non obligat ad confessionem per interpretem. Consequentia probatur. Præceptum obligat tantum quòd tale iudicium potest exerceri secundum formam institutam, nempe inter penitentem & Deum; non autem quando esset exercendum cum hominibus; fit autem coram hominibus quando fit per interpretem.

4. Dico secundo, neque ex generali obligatione procurandi propriam salutem tenetur quis in articulo mortis confiteri per interpretem. Probatur, præceptum confessionis non obligat nisi ad eam confessionem quæ fieri potest, ita ut sufficiat etiam unicum peccatum explicare, aut etiam solum exhibere signum externum contritionis, quando aliud non est possibile. Ergo quando opus esset interprete, sufficit explicare per nuntius propria peccata Sacerdoti eo modo quo possunt explicari.

§. Nota